

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ส้มเขียวหวานเป็นผลไม้ที่นิยมบริโภคโดยทั่วไปทั้งในรูปผลสดและน้ำผลไม้ เนื่องจากบริโภคสะดวก มีคุณค่าทางอาหารสูง ราคาไม่แพงนัก และมีจำหน่ายในท้องตลาดทั่วไป ส้มเขียวหวานเป็นผลไม้กึ่งเมืองร้อนจึงไม่ชอบอากาศที่ร้อนหรือหนาวจัดเกินไปถ้าปลูกในพื้นที่มีอากาศเย็น เช่น ภาคเหนือของไทยจะทำให้ผิวของผลมีสีเหลืองเข้มมากขึ้น ส้มเขียวหวานจะให้ผลผลิตเกือบตลอดปี และยังสามารถบังคับให้ผลผลิตออกเลื่องกันได้

ปริมาณส้มเขียวหวานที่ผลิตได้ในประเทศไทยยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค ผลผลิตส่วนใหญ่จะใช้บริโภคภายในประเทศ มีการส่งออกปริมาณเล็กน้อยเท่านั้น ประเทศนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ลาว มาเลเซีย ฮองกง(สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2540) แหล่งปลูกส้มเขียวหวานที่เหมาะสมของประเทศไทยอยู่ในบริเวณภาคกลาง ภาคเหนือ และบางส่วนของภาคใต้ ภาคกลางมีแนวโน้มของพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานลดลง จากปี 2530 ภาคกลางมีเนื้อที่เพาะปลูก 162,132 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด ในปี 2543 ลดพื้นที่เพาะปลูกเหลือ 137,492 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 54 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด เนื่องจากปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ในขณะที่ภาคเหนือได้มีการขยายพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานมากขึ้น จากปี 2530 ภาคเหนือมีเนื้อที่เพาะปลูกเพียง 33,312 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด เพิ่มเนื้อที่เพาะปลูกเป็น 129,113 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด ในปี 2543 (ตาราง 1.1) พื้นที่ปลูกในภาคกลางนิยมปลูกกันมากแถบบางมด ในจังหวัดปทุมธานี พันธุ์ที่นิยมปลูกคือพันธุ์บางมดหรือที่เรียกว่า “ส้มรังสิต” ภาคเหนือในจังหวัดเชียงใหม่นิยมปลูกพันธุ์สายน้ำผึ้ง ในจังหวัดน่านนิยมปลูกพันธุ์สีทองส่วนภาคใต้นิยมปลูกพันธุ์โชกุน

ภาคเหนือได้มีการปลูกส้มเขียวหวานในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แพร่ น่าน พะเยา ลำปาง อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ สุโขทัย กำแพงเพชร แม่ฮ่องสอน ตาก และพิษณุโลก โดยจังหวัดแพร่มีเนื้อที่เพาะปลูก มากที่สุด คือ 36,791 ไร่ ในปี 2544 รองลงมาคือ จังหวัดเชียงใหม่มีเนื้อที่เพาะปลูก 35,752 ไร่ ในปี 2544 (ตาราง 1.2) ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่นิยมปลูกส้มเขียวหวานพันธุ์สายน้ำผึ้ง พันธุ์สีทอง และพันธุ์พริมมอนด์ ส่วนจังหวัดแพร่นิยมปลูกส้มเขียวหวานพันธุ์สีทอง และพันธุ์โชกุน จังหวัดเชียงใหม่มีผลผลิตรวมมากที่สุดถึง 114,195 ตันในปี 2544 รองลงมาคือ จังหวัดสุโขทัย มีผลผลิตรวม 58,680 ตัน ในปี 2544 (ตาราง 1.2) ส่วนจังหวัดแพร่เกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

ตาราง 1.1 พื้นที่เพาะปลูก และผลผลิตรวมของส้มป็นรายภาค ในประเทศไทย ปี 2530-2543

ภาค/ปี	2530		2535		2540		2543	
	พื้นที่เพาะปลูก ทั้งหมด(ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	พื้นที่เพาะปลูก ทั้งหมด(ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	พื้นที่เพาะปลูก ทั้งหมด(ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	พื้นที่เพาะปลูก ทั้งหมด(ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
เหนือ	33,312 (12)	45,766.04 (8)	32,558 (13)	441,256.92 (65)	73,210 (26)	139,756.58 (28)	129,113 (37)	240,881.51 (34)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	763 (0.27)	354.56 (0.06)	104 (0.04)	79,980.99 (11.75)	775 (0.28)	20.35 (0.00)	4,220 (1.22)	1,068.62 (0.15)
กลาง	162,132 (57)	392,407.15 (70)	146,627 (58)	88,943.50 (13)	172,359 (62)	292,316.35 (59)	178,002 (52)	403,827.05 (57)
ตะวันออก	42,950 (15)	70,552.06 (13)	40,575 (16)	35,919.45 (5)	21,014 (8)	56,671.85 (11)	21,000 (6)	53,917.25 (8)
ตะวันตก	21,945 (8)	29,038.04 (5)	11,528 (5)	34,847.57 (5)	2,338 (1)	2,369.80 (0)	4,348 (1)	7,240.70 (1)
ใต้	21,087 (7)	22,710.98 (4)	20,307 (8)	22.34 (0)	6,994 (3)	5,186.76 (1)	8,424 (2)	6,092.08 (1)
รวมทั้งประเทศ	282,189 (100)	560,828.84 (100)	251,699 (100)	680,970.77 (100)	276,690 (100)	496,321.68 (100)	345,107 (100)	713,027.20 (100)

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2544.

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงอัตราส่วนร้อยละ

ตาราง 1.2 แสดงเนื้อที่ปลูก ผลผลิต และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของส้มเขียวหวานรายจังหวัด
ในภาคเหนือ ของประเทศไทย ปี 2544

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด(ไร่)			ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.)
	รวม	ให้ผลแล้ว	ยังไม่ให้ผล		
เชียงใหม่	35,752	26,947	8,805	114,194.8	4,237.7
แพร่	36,791	30,188	6,603	49,883.0	1,652.4
สุโขทัย	23,472	23,472	0	58,680.0	2,500.0
กำแพงเพชร	18,902	2,345	16,557	6,159.3	2,626.5
เชียงราย	17,103	7,411	9,692	14,719.8	1,986.2
น่าน	13,086	10,596	2,490	17,096.9	1,613.5
ตาก	4,823	2,271	2,552	7,344.0	3,233.8
พะเยา	242	180	62	228.0	1,266.6
ลำปาง	901	450	451	900.0	2,000.0
อุดรดิตถ์	548	541	7	1,052.4	1,945.3
พิษณุโลก	375	0	375	0	0
แม่ฮ่องสอน	183	129	54	72.8	564.65
นครสวรรค์	19	0	19	0	0
รวม	152,197	104,530	47,667	270,331.1	2586.159

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2544.

ได้รับผลกระทบจากปัญหา โรคผลร่วง ซึ่งหน่วยงานของภาครัฐบาล ได้ทำการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ปัญหาโรคผลร่วงดังกล่าวก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่ จึงทำให้ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของส้มเขียวหวานในจังหวัดแพร่ได้ผลผลิตน้อยกว่าปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของส้มเขียวหวานของจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นจึงถือได้ว่าจังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งผลิตส้มเขียวหวานที่สำคัญในปัจจุบันของภาคเหนือ แหล่งที่สำคัญในการผลิตส้มเขียวหวานของจังหวัดเชียงใหม่ คือ เขตอำเภอฝาง แม่อาฮง ไซยปราการ เชียงดาว พริ้ว แม่แตง และคอยสะเก็ด โดยที่อำเภอฝางมีพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่ รองลงมาคือ อำเภอแม่อาฮง คิดเป็นร้อยละ 17 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่ (ตาราง 1.3) เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของดิน มีแหล่งน้ำ เขื่อนเก็บกักน้ำ และอากาศที่หนาวเย็น ทำให้สามารถปลูกส้มเขียวหวานได้หลายพันธุ์ และในปัจจุบันพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานในจังหวัดเชียงใหม่มีแนวโน้ม

ตาราง 1.3 สถิติการปลูกส้มเขียวหวาน ในจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2544

อำเภอ	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
ฝาง	24,950 (70)	20,884 (78)	4,500	93,978 (82.30)
แม่อาว	6,220 (17)	4,420 (16)	3,500	15,470 (13.55)
ไชยปราการ	2,766 (8)	1,106 (4)	2,800	3,097 (2.71)
เชียงดาว	1,161 (3)	213 (1)	4,000	852 (0.74)
แม่แตง	350 (1)	300 (1)	2,500	750 (0.65)
พร้าว	124 (0)	24 (0)	2,000	48 (0.04)
ดอยสะเก็ด	181 (1)	- (-)	-	- (-)
รวม	35,752 (100)	26,947 (100)	4,238	114,195 (100)

ที่มา : สำนักงานสถิติการเกษตรจังหวัดเชียงใหม่, 2544.

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงอัตราส่วนร้อยละ

เพิ่มสูงขึ้นจากปีเพาะปลูก 2536 มีเนื้อที่ปลูก 3,692 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 35,752 ไร่ ในปีเพาะปลูก 2544 (ตาราง 1.4) จากการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานรายเดิม และการเพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานรายใหม่ๆ และจากแนวทางการพัฒนาส้มเขียวหวาน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) เน้นการขยายเนื้อที่ปลูก เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และปรับปรุงคุณภาพผลผลิตเพื่อให้มีปริมาณผลผลิตที่มีคุณภาพ ผลผลิต ส้มเขียวหวานส่วนใหญ่จะใช้บริโภคภายในประเทศ จากการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็วของ การผลิตส้มเขียวหวานในจังหวัดเชียงใหม่ จึงควรที่จะทำศึกษาถึงระบบการตลาดของผลผลิต ส้มเขียวหวาน ในจังหวัดเชียงใหม่ว่ามีวิธีการตลาด และการจัดจำหน่าย รวมทั้งมีโครงสร้าง การตลาดโดยรวมอย่างไร ดังนั้นการศึกษารุ่นนี้จะทำการศึกษาถึงโครงสร้างการตลาดของ เกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานในจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนปัญหาในการเข้าสู่ตลาดของเกษตรกรผู้ ปลูกส้มเขียวหวานรายใหม่ๆ รวมทั้งพฤติกรรมทางการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานราย เดิม และเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานรายใหม่ๆ ที่มีผลกระทบต่อตลาดของส้มเขียวหวาน นอกจากนี้ยังจะทำการศึกษาถึงผลการดำเนินงานทางการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูก ส้มเขียวหวาน ซึ่งคาดว่าจะทำให้เข้าใจลักษณะของตลาดได้ดีขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว การศึกษาเกี่ยวกับการตลาดส้มเขียวหวาน ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ แนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์การจัดองค์กรทางอุตสาหกรรม(Industrial Organization) เพื่อวิเคราะห์ และศึกษาลักษณะโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงานด้านการตลาด จึงถือได้ว่าเป็นแนวทาง การศึกษาอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยอธิบายลักษณะ โครงสร้างตลาดโดยรวม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อ เกษตรกรผู้ปลูกรายเดิม และเกษตรกรผู้ปลูกรายใหม่ๆ ตลอดจนยังสามารถนำเอาผลการศึกษามา ใช้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และพัฒนาการตลาดส้มเขียวหวานให้มีศักยภาพที่ดี ต่อไปในอนาคตได้

ตาราง 1.4 เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของส้มเขียวหวาน ในจังหวัดเชียงใหม่

ปีเพาะปลูก	เนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด(ไร่)			ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.)
	รวม	ให้ผลแล้ว	ยังไม่ให้ผล		
2536/2537	3,692	1,852	1,840	8,395.75	4,533
2537/2538	4,000	1,852	2,148	8,096.35	4,372
2538/2539	4,250	937	3,313	1,483.00	1,583
2539/2540	6,271	2,635	3,636	1,285.20	488
2540/2541	12,273	9,589	2,684	52,114.40	5,435
2541/2542	18,750	12,086	6,664	57,169.00	4,730
2542/2543	24,065	16,884	7,181	54,384.00	3,221
2543/2544	26,947	21,397	5,550	100,936.26	4,717
2544/2545	35,752	26,947	8,805	114,195.00	4,238
รวม	136,000	94,179	41,821	398,058.96	33,317

ที่มา : สมุทรรายงานสถิติ จังหวัดเชียงใหม่, 2536-2545.

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อทราบถึงโครงสร้างการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในจังหวัดเชียงใหม่
- 1.2.2 เพื่อทราบถึงพฤติกรรมการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในจังหวัดเชียงใหม่
- 1.2.3 เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงานทางด้านการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำผลสรุปของการศึกษาทางด้านโครงสร้างตลาด พฤติกรรม และผลการดำเนินงานด้านการตลาด มาใช้เป็นแนวทางในการเสนอและกำหนดนโยบายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานการเกษตร กรมการค้าภายใน ตลอดจนเป็นประโยชน์แก่ ผู้ปลูกส้มเขียวหวานรายใหม่ๆ และผู้ปลูกรายเดิม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการตลาดส้มเขียวหวานให้มีศักยภาพสูงขึ้นในอนาคต

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน ในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และผู้ประกอบการค้าส้มเขียวหวาน ในเขตอำเภอฝาง และเขตอำเภอเมือง ในจังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาโครงสร้างการตลาด และพฤติกรรมทางการตลาดจะทำการศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน 3 ขนาดพื้นที่เพาะปลูกคือ เกษตรกรที่มีสวนส้มเขียวหวานที่มีขนาดพื้นที่น้อยกว่า 50 ไร่ เกษตรกรที่มีสวนส้มเขียวหวานที่มีขนาดพื้นที่ 50-100 ไร่ และเกษตรกรที่มีสวนส้มเขียวหวานที่มีขนาดพื้นที่ 100 ไร่ขึ้นไป ส่วนผลการดำเนินงานทางการตลาดของผู้ปลูกส้มเขียวหวาน จะศึกษาในด้านประสิทธิภาพทางราคาที่ส่งผ่านในแต่ละขั้นตอนการตลาดของส้มเขียวหวาน ทั้ง 3 สายพันธุ์ คือ พันธุ์สายน้ำผึ้ง พันธุ์สีทอง และพันธุ์ฟรีเมองต์ ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาประสิทธิภาพทางด้านราคาของส้มเขียวหวานพันธุ์สายน้ำผึ้ง ใช้ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ ปี 2539-2545 ส่วนส้มเขียวหวานพันธุ์สีทอง และพันธุ์ฟรีเมองต์ ใช้ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ ปี 2541-2545 และศึกษาแนวโน้มราคาที่เหมาะสมที่เกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานได้รับ จะใช้ข้อมูลราคาที่เกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานได้รับเฉลี่ยทั้งประเทศ โดยใช้ข้อมูลรายเดือน ตั้งแต่ ปี 2526 - 2541

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.1 ข้อมูลปฐมภูมิ(Primary Data)

ข้อมูลการวิเคราะห์ โครงสร้างการตลาด พฤติกรรมการตลาด และผลการดำเนินงานทางการตลาด ทำการออกแบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ปลูกส้มเขียวหวานในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบการของหน่วยผลิต การจัดการการผลิต เทคนิคการผลิต จำนวนเงินทุน จำนวนคนงาน ประเภทผลิตภัณฑ์ ปริมาณการผลิต การแบ่งเกรดของผลิตภัณฑ์ และปัญหาด้านการผลิต และด้านการตลาดของผลผลิตส้มเขียวหวาน โดยการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งผู้ปลูกส้มเขียวหวานเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ขนาดพื้นที่เพาะปลูกเป็นเกณฑ์ ดังนี้คือ สวนส้มเขียวหวานที่มีขนาดพื้นที่ปลูกน้อยกว่า 50 ไร่ สวนส้มเขียวหวานที่มีขนาดปลูกพื้นที่ 50-100 ไร่ สวนส้มเขียวหวานที่มีขนาดปลูกพื้นที่ 100 ไร่ขึ้นไป ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะถูกคัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบลำดับขั้น(multi-stage sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

ขั้นตอนที่ 1 เลือกอำเภอตัวอย่างจาก 7 อำเภอที่มีการปลูกส้มเขียวหวาน(อำเภอฝาง แม่ฮาด

ไชยปราการ เชียงดาว พริ้ว ดอยสะเก็ด และแม่แตง)ของจังหวัดเชียงใหม่ที่มีพื้นที่เพาะปลูกส้มเขียวหวานมากที่สุด โดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง(purposive sampling) ได้แก่ อำเภอฝาง (ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกส้มเขียวหวานคิดเป็นร้อยละ 70 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด ในจังหวัดเชียงใหม่)

ขั้นตอนที่ 2 จำนวนประชากรของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ช่วงปี 2545/46 จากสำนักงานเกษตรอำเภอฝาง ที่สามารถเก็บรวบรวมได้จากการลงทะเบียนของเกษตรกร มีทั้งสิ้น 662 ราย เนื่องจากจำนวนประชากรมีขนาดใหญ่ ดังนั้นจึงได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานออกมาจากสูตรของ แอสกิน และ โกลตัน(1963) กำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 จะเลือกตัวอย่างจากจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานทั้งหมดของแต่ละกลุ่มตามขนาดพื้นที่เพาะปลูก เท่ากับ 70 ราย ในอำเภอตัวอย่างขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกตัวอย่างใน 8 ตำบล ดังนี้ ตำบลแม่สุน สันทราย เวียง แม่ฮอน แม่คะ ม่อนปิ่น แม่ข่า และโป่งน้ำร้อน ซึ่งจำนวนตัวอย่างที่ได้สามารถหาคำตอบตามวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 เลือกเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานของตำบลในขั้นตอนที่ 2 โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย(simple random sampling) แบบโดยบังเอิญกำหนดให้มีขนาดตามขนาดประชากรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

ข. กลุ่มผู้ประกอบการค้าส้มเขียวหวาน

เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนทั้งหมดของผู้ประกอบการค้าส้มเขียวหวานในจังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีจำนวนเท่าใด จึงทำการสำรวจกลุ่มผู้ประกอบการค้าส้มเขียวหวานเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการค้าส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง ซึ่งกำหนดให้มีขนาดตัวอย่างจำนวน 10 ราย และผู้ประกอบการค้าส้มเขียวหวานในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 ราย

1.5.2 ข้อมูลทุติยภูมิ(Secondary Data)

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเกษตร กรมการค้าภายในจังหวัดเชียงใหม่ พาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ กรมส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ศึกษาวิจัยและได้มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้ว เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้ปลูกส้มเขียวหวานทั้งหมด พื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิต ต้นทุน-ผลตอบแทน และข้อมูลการตลาดต่างๆ ของส้มเขียวหวาน